

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету здоров'я, психології,
фізичної культури та спорту

Євген ПАВЛЮК

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Спеціальна психологія

Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність – С4 Психологія

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Психологія

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС, **Шифр дисципліни** ОФП.18

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (фахової підготовки)

Факультет – здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Кафедра – психології та педагогіки

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт*	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	4	7	5	150	66	32		34		84				+
З	4	7	5	150	14	8		6		136				+

Робоча програма складена на основі Освітньо-професійної програми за спеціальністю С4 Психологія

Робочу програму склала _____ канд. психол. наук, доцент Алла РУДЕНОК

Схвалена на засіданні кафедри психології та педагогіки

Протокол від 29 серпня 2025 р. № 1 Зав. кафедри _____ Таїсія КОМАР

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Голова вченої ради ФЗПФКС _____ Євген ПАВЛЮК

Хмельницький 2025

2. Пояснювальна записка

Дисципліна «Спеціальна психологія» є складовою обов'язкової частини дисциплін фахової підготовки фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня за спеціальністю С4 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Пререквізити – ОФП.10 Робота психолога з дітьми різного віку, ОФП.11 Основи психологічного консультування, ОФП.12 Основи психологічної корекції, ОФП.14 Основи клінічної психології.

Постреквізити – ОФП.27 Кваліфікаційна робота.

Відповідно до освітньої програми дисципліна сприяє забезпеченню:

компетентностей: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов; ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ФК03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання); ФК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики; УК01. Здатність до збереження та самозбереження здоров'я, здійснення аналізу та самоаналізу психофізичного стану індивіда;

програмних результатів навчання: ПРН09. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання); ПРН11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (в т. ч. у роботі з особами, що отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни); ПРН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності; ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога; ПРН18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Мета дисципліни – с формування у здобувачів вищої освіти системи знань про психологічні закономірності розвитку осіб із порушеннями психофізичного розвитку, механізми дизонтогенезу, особливості їхньої пізнавальної, емоційно-вольової та особистісної сфер, а також розвиток практичних умінь і навичок психодіагностики, психологічного консультування, психокорекційної та реабілітаційної роботи з урахуванням етичних і гуманістичних принципів професійної діяльності психолога.

Предмет дисципліни – Психологічні закономірності, механізми, особливості прояву, компенсації та корекції відхилень у психічному розвитку осіб із порушеннями психофізичного розвитку, а також психологічні засоби їх адаптації, соціалізації й інтеграції у суспільство.

Завдання дисципліни – формувати цілісне розуміння теоретико-методологічних засад спеціальної психології, закономірностей і механізмів психічного розвитку осіб із порушеннями психофізичного розвитку; ознайомити здобувачів із сучасними науковими підходами та практиками психологічної допомоги особам із порушеннями розвитку в різних середовищах; формувати вміння здійснювати психодіагностику, консультування, психокорекційну й профілактичну роботу з урахуванням індивідуальних потреб і запиту клієнта; розвивати навички професійної взаємодії та ефективної комунікації з особами, які мають порушення психофізичного розвитку, на засадах толерантності, емпатії, гуманізму та етики; розвивати здатність до рефлексії, самоаналізу, підтримання психічного здоров'я та усвідомлення меж професійної компетентності психолога.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни студент повинен: пояснювати теоретико-методологічні засади спеціальної психології, закономірності та механізми психічного розвитку осіб

із порушеннями психофізичного розвитку; розрізняти основні види дизонтогенезу та характеризувати їх психологічні особливості; застосовувати сучасні наукові підходи, концепції та методи психологічної допомоги дітям з освітніми труднощами у різних соціально-освітніх середовищах; проводити психодіагностику когнітивної, емоційно-вольової та особистісної сфер осіб із порушеннями розвитку, дотримуючись принципів наукової валідності й етичних норм; проєктувати та реалізовувати психологічне консультування, психокорекційну і профілактичну роботу з урахуванням індивідуальних потреб і запиту клієнта; організовувати професійну взаємодію та ефективну комунікацію з особами, які мають порушення психофізичного розвитку, їхніми батьками, педагогами й фахівцями мультидисциплінарної команди; виявляти толерантність, емпатію, гуманізм та дотримуватися професійної етики у взаємодії з клієнтами; здійснювати самоаналіз, рефлексію власної професійної діяльності, визначати межі власної компетентності та підтримувати психічне здоров'я; інтегрувати отримані знання для розв'язання комплексних завдань психологічного супроводу дітей з освітніми труднощами.

3. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практ. заняття	СРС	лекції	практ. заняття	СРС
	Сьомий семестр			Сьомий семестр		
Тема 1. Загальні питання теорії спеціальної психології	2	2	4	2	2	8
Тема 2. Види, причини та класифікація порушень у розвитку людини	2	2	5			8
Тема 3. Правове регулювання освіти осіб з особливими освітніми потребами	2	2	5			8
Тема 4 Психологічні особливості осіб з інтелектуальними порушеннями	2	2	6			8
Тема 5. Психологічні особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями	2	2	5			9
Тема 6. Психологічні особливості осіб із порушеннями слуху	2	2	5	4	2	8
Тема 7. Психологія осіб із порушеннями зору	2	2	5			8
Тема 8. Психолого-педагогічна характеристика дітей з мовленнєвими порушеннями	2	2	6			8
Тема 9. Психологічні особливості осіб із порушеннями опорно-рухового апарату	2	2	5			9
Тема 10. Психологічні особливості осіб з розладами спектру аутизму	2	2	5			8
Тема 11. Підходи та методи корекційно-розвивальної роботи з дітьми з розладами аутистичного спектру	2	2	6			9
Тема 12. Психологічна допомога дітям з розладами дефіциту уваги та гіперактивності	2	2	4			8
Тема 13. Психологічні особливості осіб із складними порушеннями розвитку	2	2	5	2	2	8
Тема 14. Мультидисциплінарний підхід у ранньому втручанні: роль психолога, педагога та медичних фахівців	2	2	5			8
Тема 15. Психологічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання	2	2	5			8
Тема 16. Співпраця фахівців та батьків дитини із особливими освітніми потребами: основні засади ефективної роботи	2	4	8			13
Разом:	32	34	84	8	6	136

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст лекційного курсу

Перелік лекцій для студентів денної форми здобуття освіти

№ лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
<i>Сьомий семестр</i>		
1	Загальні питання теорії спеціальної психології Предмет, мета, завдання та методи спеціальної психології. Основні напрями спеціальної психології. Міждисциплінарні зв'язки спеціальної психології. Основні поняття та категорії спеціальної психології. Історія розвитку системи навчання та виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Література: [5] с. 3-56, [14] с. 7-37, [15] с. 3-7, [16] с. 5-24	2
2	Види, причини та класифікація порушень у розвитку людини Поняття про порушення в розвитку людини та їх причини. Класифікація дітей з порушеннями в розвитку. Структура та закономірності порушеного розвитку. Література: [1] с. 54-75, [14] с. 13-24, [16] с. 26-31	2
3	Правове регулювання освіти осіб з особливими освітніми потребами Міжнародні документи про права осіб з особливими потребами. Правовий статус осіб з особливими потребами в Україні. Соціальні гарантії осіб з особливими потребами. Література: [1] с. 254-275, [2] с. 7-16, [4] с. 30-69, [7] с. 11-17, [12] с. 46-72, [15] с. 7-11	2
4	Психолого-педагогічні особливості осіб із інтелектуальними порушеннями та затримкою психічного розвитку Предмет і завдання психології осіб з інтелектуальними порушеннями. Причини інтелектуальних порушень. Класифікація за ступенем важкості. Особливості розвитку пізнавальної, особистісної та емоційно-вольової сфери дітей з інтелектуальними порушеннями. Загальна психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку. Навчальні можливості дітей із ЗПР. Література: [1] с. 110-137, [3] с. 130-143, [5] с. 97-115, [16] с. 33-45	2
5	Психологічні особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями Завдання та принципи корекційної роботи. Методи корекційної роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями. Особливості корекції пізнавальної сфери. Корекція емоційно-вольової сфери. Соціально-психологічна адаптація. Література: [1] с. 137-158, [3] с. 72-83, [5] с. 147-159	2
6	Психологічні особливості осіб із порушеннями слуху Предмет і завдання психології осіб із порушеннями слуху. Причини та механізми відхилень у розвитку. Психолого-педагогічна класифікація порушень слухової функції. Особливості розвитку пізнавальної сфери у дітей із порушеннями слуху. Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери у дітей із порушеннями слуху. Особливості діяльності дітей із порушеннями слуху. Особливості психологічної діагностики і корекції порушень слуху у дітей. Література: [1] с. 76-89, [2] с. 41-42, [3] с. 99-115, [5] с. 153-179	2
7	Психологія осіб із порушеннями зору Предмет і завдання тифлопсихології. Причини порушення зору.	2

	Класифікація порушень зорової функції у дітей. Особливості розвитку пізнавальної сфери у дітей із порушеннями зору. Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери у дітей із порушеннями зору. Особливості діяльності дітей із порушеннями зору. Особливості психологічної діагностики і корекції порушень зору у дітей. Література: [1] с. 90-109, [2] с. 37-38, [3] с.116-129, [5] с.180-203, [11] с. 6-15	
8	Психолого-педагогічна характеристика дітей з мовленнєвими порушеннями Загальні уявлення про порушення мовлення та їх причини. Класифікація порушень мовлення. Психологічне діагностування і корекції при тяжких порушеннях мовлення у дітей. Психокорекційна і профілактична робота з дітьми із порушенням мовлення. Література: [1] с. 175-187, [2] с. 60-69, [5] с. 205-217	2
9	Психологічні особливості осіб із порушеннями опорно-рухового апарату Предмет, завдання та історичний експурс психології дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату. Види порушень опорно-рухового апарату та їх причини. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей із порушеннями опорно-рухового апарату. Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери дітей із порушеннями опорно-рухового апарату. Корекційні прийоми реалізації індивідуального підходу до дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Література: [1] с. 158-175, [2] с. 42-45, [3] с. 84-98, [5] с. 218-232	2
10	Психологічні особливості осіб з розладами спектру аутизму Предмет, завдання та історичний експурс психології дітей з розладами спектру аутизму. Причини та механізми виникнення РАС. Психологічна сутність РАС – класифікація станів за ступенем важкості. Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей з розладами спектру аутизму. Особливості розвитку особистості і емоційно-вольової сфери дітей з розладами спектру аутизму. Особливості діяльності дітей з розладами спектру аутизму. Література: [1] с. 187-190, [2] с. 46-48, [5] с. 234-246	2
11	Підходи та методи корекційно-розвивальної роботи з дітьми з розладами аутистичного спектру Сучасні підходи до корекційно-педагогічної допомоги при аутистичних розладах. Альтернативні структуровані та неструктуровані підходи до корекції аутистичних порушень. Особливості застосування АВА-терапії в роботі з дітьми з розладами аутистичного спектру. Література: [1] с. 190-207, [3] с. 162-179, [5] с. 246-253, [12] с. 46-72	2
12	Психологічна допомога дітям з розладами дефіциту уваги та гіперактивності Сучасне наукове розуміння поняття РДУГ. Причини виникнення РДУГ. Основні симптоми РДУГ. Психологічні особливості дітей з РДУГ. Методи психологічної допомоги дітям з РДУГ. Література: [1] с. 190-207, [3] с. 162-179, [5] с. 246-253, [12] с. 46-72	2
13	Психологічні особливості осіб із складними порушеннями розвитку Предмет і завдання психології дітей із складними порушеннями розвитку. Історичний експурс. Причини складних порушень розвитку. Підходи до класифікації дітей із складними порушеннями розвитку. Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери дітей із складними порушеннями розвитку. Особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери дітей із складними порушеннями розвитку. Особливості	2

	діяльності дітей із складними порушеннями розвитку. Література: [1] с. 208-219, [5] с. 271-276, [16] с. 23-37	
14	Мультидисциплінарний підхід у ранньому втручанні: роль психолога, педагога та медичних фахівців Раннє втручання як система комплексної допомоги дітям раннього та дошкільного віку. Програми раннього втручання за кордоном і в Україні. Основні принципи діяльності програм раннього втручання. Література: [1] с. 208-219, [5] с. 271-276, [15] с. 23-37	2
15	Психологічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання Мета і завдання інклюзивної освіти. Переваги та перешкоди інклюзії. Умови ефективності інклюзивної освіти. Порядок організації інклюзивних закладів. Організація навчально-виховного процесу в інклюзивних закладах. Література: [1] с. 254-275, [2] с. 7-16, [4] с. 30-69, [7] с. 11-17, [12] с. 46-72, [15] с. 7-11	2
16	Співпраця фахівців та батьків дитини з особливими освітніми потребами: основні засади ефективної роботи Основи співпраці між фахівцями та батьками. Комунікація між фахівцями та батьками. Особливості взаємостосунків в сім'ях з дітьми з особливими освітніми потребами. Література: [1] с. 254-275, [2] с. 7-16, [4] с. 30-69, [7] с. 11-17, [12] с. 46-72, [15] с. 7-11	2
	Разом:	32

Перелік оглядових лекцій для здобувачів заочної форми навчання

№ лекції	Перелік тем лекцій	Кількість годин
<i>Сьомий семестр</i>		
1-5	Загальні питання теорії спеціальної психології. Види, причини та класифікація порушень у розвитку людини. Правове регулювання освіти осіб з особливими освітніми потребами. Психологічні особливості осіб з інтелектуальними порушеннями. Психологічні особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями. Література: [1] с. 9-34, 481-487, 477-494, 524-529, 546-564; [2] с. 334-368, 385-399; [3] с. 40-50, 353-374, 415-459; [4] с. 8-26; [5] с. 9-45, 446-480, 493-500, 537-542	2
6-9	Психологічні особливості осіб із порушеннями слуху. Психологія осіб із порушеннями зору. Психолого-педагогічна характеристика дітей з мовленнєвими порушеннями. Психологічні особливості осіб із порушеннями опорно-рухового апарату. Література: [1] с. 56-67, 89-104, 104-165; [3] с. 217-231, 307-336; [4] с. 68-78, 269-335; [5] с. 218-341	2
10-12	Психологічні особливості осіб з розладами спектру аутизму. Підходи та методи корекційно-розвивальної роботи з дітьми з розладами аутистичного спектру. Психологічна допомога дітям з розладами дефіциту уваги та гіперактивності. Література: [1] с. 56-67, 89-104, 104-165; [3] с. 217-231, 307-336; [4] с. 68-78, 269-335; [5] с. 218-341	2
13-16	Психологічні особливості осіб із складними порушеннями розвитку. Мультидисциплінарний підхід у ранньому втручанні: роль психолога,	2

	педагога та медичних фахівців. Психологічний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Співпраця фахівців та батьків дитини із особливими освітніми потребами: основні засади ефективної роботи. Література: [1] с. 234-240, 261-359; [3] с. 71-192; [4] с. 93-138, 153-245; [5] с. 76-93, 111-205	
	Разом:	8

4.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для здобувачів денної форми навчання

Номер заняття	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Загальні аспекти теорії спеціальної психології. Література: [1] с. 9-34; [3] с. 40-50; [4] с. 8-26; [5] с. 9-45	2
2	Типи, причини та класифікація розвитку порушень у людини. Література: [1] с. 481-487, 529-545; [3] с. 353-356; [5] с. 446-468, 497-499	2
3	Правове забезпечення освіти для осіб з особливими освітніми потребами. Література: [1] с. 351-359; [4] с. 245-265; [5] с. 192-205	2
4	Психологічні особливості осіб із інтелектуальними порушеннями та затримкою психічного розвитку. Література: [1] с. 557-564; [3] с. 371-374; [5] с. 475-480	2
5	Корекційно-розвивальні стратегії для дітей з інтелектуальними порушеннями. Література: [1] с. 477-494; [5] с. 493-500	2
6	Психологічні аспекти порушень слуху у людей. Література: [1] с. 524-529; [2] с. 334-368, 385-399; [3] с. 415-459; [5] с. 537-542	2
7	Психологія осіб з порушеннями зору. Література: [1] с. 412-420, 434-452; [3] с. 192-212; [4] с. 78-89	2
8	Психологічні особливості дітей з мовленнєвими порушеннями. Література: [1] с. 34-46; [3] с. 51-69; [4] с. 26-59; [5] с. 45-62	2
9	Психологічні характеристики осіб з порушеннями опорно-рухового апарату. Література: [1] с. 89-104; [3] с. 217-231; [4] с. 269-308; [5] с. 218-247	2
10	Психологічні особливості осіб з розладами аутистичного спектру. Література: [1] с. 127-165; [3] с. 307-320; [4] с. 308-335; [5] с. 314-341	2
11	Методи та підходи до корекційної роботи з дітьми з аутистичними розладами. Література: [1] с. 104-127; [3] с. 321-336; [4] с. 68-78; [5] с. 247-314	2
12	Психологічна підтримка дітей з розладами дефіциту уваги та гіперактивності. Література: [1] с. 56-67; [3] с. 307-336; [4] с. 68-78, 308-335; [5] с. 247-341	2
13	Психологічні особливості осіб з комплексними порушеннями розвитку. Література: [1] с. 234-240, 261-275; [3] с. 71-144; [4] с. 93-138; [5] с. 76-93, 111-121	2
14	Мультидисциплінарний підхід до раннього втручання: роль психолога, педагога і медичних спеціалістів. Література: [1] с. 275-313; [3] с. 166-192; [4] с. 153-194; [5] с. 121-150	2
15	Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному навчанні. Література: [1] с. 324-351; [3] с. 145-165; [4] с. 208-245; [5] с. 150-192	2

16	Основи ефективної співпраці між фахівцями та батьками дітей з особливими освітніми потребами. Література: [1] с. 351-359; [4] с. 245-265; [5] с. 192-205	2
17	Захист ІДЗ (програма) в мінігрупах	2
	Разом:	34

Перелік практичних занять для здобувачів заочної форми навчання

Номер заняття	Тема практичного заняття	Кількість годин
1-5	Загальні аспекти теорії спеціальної психології. Типи, причини та класифікація розвитку порушень у людини. Правове забезпечення освіти для осіб з особливими освітніми потребами. Психологічні особливості осіб із інтелектуальними порушеннями та затримкою психічного розвитку. Корекційно-розвивальні стратегії для дітей з інтелектуальними порушеннями. Література: [2] с. 334-368, 385-399; [3] с. 40-50, 353-374, 415-459; [4] с. 8-26; [5] с. 9-45, 446-480.	2
6-12	Психологічні аспекти порушень слуху у людей. Психологія осіб з порушеннями зору. Психологічні особливості дітей з мовленнєвими порушеннями. Психологічні характеристики осіб з порушеннями опорно-рухового апарату. Психологічні особливості осіб з розладами аутистичного спектру. Методи та підходи до корекційної роботи з дітьми з аутистичними розладами. Психологічна підтримка дітей з розладами дефіциту уваги та гіперактивності. Література: [1] с. 234-240, 261-275; [3] с. 71-144; [4] с. 93-138; [5] с. 76-93, 111-121.	2
13-16	Психологічні особливості осіб з комплексними порушеннями розвитку. Мультидисциплінарний підхід до раннього втручання: роль психолога, педагога і медичних спеціалістів. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному навчанні. Основи ефективної співпраці між фахівцями та батьками дітей з особливими освітніми потребами. Література: [1] с. 351-359; [4] с. 245-265; [5] с. 192-205	2
	Разом:	6

4.3. Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи здобувача вищої освіти

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, тестового контролю. Студенти денної форми розробляють та захищають програму психологічної підтримки дітей із порушеннями психофізичного розвитку, враховуючи індивідуальні особливості, потреби та специфіку запитів на психологічну допомогу. Студенти *заочної* форми здобуття освіти виконують контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії. Крім цього до послуг студентів сторінка кафедри у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни, варіанти контрольних робіт та необхідні матеріали з її навчально-методичного забезпечення та контролю результатів навчання.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
	<i>Сьомий семестр</i>	

1	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій з Т1. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т1.	4
2	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій з Т2. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т2.	5
3	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т3. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т3.	5
4	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т4. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т4. 3. Підготовка до тестового контролю матеріалу за темами 1-4	6
5	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т5. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т5. 3. Вибір теми ІДЗ (програма).	5
6	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т6. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т6. 3. Виконання ІДЗ (програма).	5
7	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т7. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т7. 3. Виконання ІДЗ (програма).	5
8	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т8. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т8. 3. Виконання ІДЗ (програма).	6
9	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т9. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т9. 3. Підготовка до тестового контролю матеріалу за темами 5-9. 4. Виконання ІДЗ (програма).	5
10	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т10. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т10. 3. Виконання ІДЗ (програма).	5
11	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т11. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т11. 3. Виконання ІДЗ (програма).	6
12	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т12. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т12. 3. Виконання ІДЗ (програма).	4
13	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т13. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т13. 3. Виконання ІДЗ (програма).	5
14	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т14. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т14. 3. Виконання ІДЗ (програма).	5
15	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т15. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т15. 3. Виконання ІДЗ (програма).	5
16	1. Опрацювання літератури, конспекту лекцій Т16. 2. Підготовка до практичного заняття за темою Т16. 3. Підготовка до тестового контролю матеріалу за темами 10-16. 4. Виконання ІДЗ (програма).	6
17	1. Підготовка до захисту ІДЗ (програма)	2
Разом		84

4.3.1. Орієнтовна тематика індивідуального домашнього завдання (програма) для самостійної роботи студентів*

1. Програма психологічної підтримки дітей з інтелектуальними порушеннями.

2. Програма корекції та розвитку дітей із затримкою психічного розвитку.
3. Програма психокорекції дітей з розладами аутистичного спектру.
4. Програма підтримки дітей із синдромом дефіциту уваги та гіперактивності.
5. Програма психологічного супроводу дітей із порушеннями слуху.
6. Програма психологічного супроводу дітей із порушеннями зору.
7. Програма розвитку дітей із порушеннями опорно-рухового апарату.
8. Програма корекції мовленнєвих порушень у дітей.
9. Програма психологічної підтримки дітей із комплексними порушеннями розвитку.
10. Програма мультидисциплінарного супроводу дітей у ранньому втручанні.
11. Програма психологічного консультування батьків дітей із особливими освітніми потребами.
12. Програма корекції емоційних розладів у дітей з порушеннями розвитку.
13. Програма розвитку соціальних навичок у дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
14. Програма підтримки адаптації дітей із порушеннями розвитку в інклюзивному середовищі.
15. Програма профілактики поведінкових проблем у дітей із затримкою психічного розвитку.
16. Програма розвитку когнітивних функцій у дітей із інтелектуальними порушеннями.
17. Програма корекції тривожності та страхів у дітей із розладами аутистичного спектру.
18. Програма розвитку комунікативних навичок у дітей з мовленнєвими порушеннями.
19. Програма підтримки психічного здоров'я та саморегуляції у дітей із порушеннями опорно-рухового апарату.
20. Програма інтегрованої взаємодії психолога, педагогів та медичних фахівців у супроводі дітей із складними порушеннями розвитку.

Примітка: *студент може запропонувати власну тему, яка узгоджується із викладачем

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального домашнього завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні інтерактивних, ігрових та мультимедійних технологій навчання у традиційних та інноваційних формах*, зокрема: проблемні лекції, лекції-візуалізації, лекції із застосуванням техніки зворотного зв'язку (інтерактивні); практичні заняття з використанням бесід, дискусій, ділових (рольових) ігор, творчих завдань, ситуаційних задач; самостійна робота (опрацювання теоретичного матеріалу, індивідуальне домашнє завдання (програма). Використання інформаційно-комунікаційних та технологій дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

Примітка: *у процесі вивчення освітнього компонента передбачається можливість проведення гостьових і/або виїзних занять, спрямованих на розширення теоретичних знань і формування практичних навичок у реальних умовах професійної діяльності.

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою та графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування кожного студента для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу тем та оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (розв'язування задач, участь у обговоренні ситуацій);
- тестовий контроль для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу тем;
- перевірка виконаного індивідуального завдання (програма), що сприяє набуттю теоретичних знань і практичних навичок.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

7. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, розв'язувати задачі, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами задач).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачені Робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи та захистом на останньому занятті.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені Робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://ed-era.com/courses/>; <https://vseosvita.ua/>), які

сприяють формування компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених Робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

8. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти:

Аудиторна робота				Контрольні заходи			Самостійна робота	Семестровий контроль	Разом
Сьомий семестр									
Практичне заняття (УО) (мінімум – 4 контрольні точки)				Тестовий контроль (ТК)			ІДЗ**	Іспит	
T*1-4	T5-8	T9-12	T13-16	T1-4	T5-9	T10-16	Програма		
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)									
3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	6-10			60-100***
12-20				18-30			6-10	24-40	

Примітка: * Т – тема навчальної дисципліни; ** ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання;

*** За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторн а робота	Самостійна, індивідуальна робота						Семестров ий контроль	Разом
Сьомий семестр								Сума балів
Практичне заняття (УО)	Контрольна робота			Тестовий контроль			Іспит	
ПЗ*1-3	Теор. питання 1	Теор. питання 2	Практ. завдання	T1-4	T5-9	T10- 16		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	6-10	6-10	30-50	60-100
3-5	9-15			18-30			30-50	

Примітка: * ПЗ – практичне заняття;

Критерії оцінювання за видами робіт Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією й уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений критерій
Відмінно (високий) 5	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.
Добре (середній) 4	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Задовільно (достатній) 3	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок,

	необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній) 2	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з трьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 20 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 10.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 6 до 10 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	0-11	12-13	14	15-16	17	18-20
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-65	66-72	73-82	83-89	90-100
Кількість отриманих балів	0	6	7	8	9	10

На тестування відводиться 20 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Критерії оцінювання результатів ІДЗ (програма)

<i>Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей</i>	<i>Узагальнений критерій оцінювання</i>
Максимальний (високий) бал (відмінно) 10	Програма повністю розкриває обрану проблему психологічної підтримки; чітко визначені мета, завдання, цільова група, очікувані результати; представлено ґрунтовний науково-методичний аналіз (теоретичне обґрунтування, актуальність, новизна); структура логічно вибудована (вступ, діагностичний блок, план заходів, корекційно-розвивальні техніки, очікуваний результат, рекомендації для батьків/педагогів); використані сучасні психологічні підходи й інноваційні методики; оформлення без помилок, правильно подані посилання на літературу; текст програми зрозумілий, естетично оформлений; робота демонструє високий рівень професійної підготовки та вміння практично застосовувати знання.

Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре) 8	Програма розкриває проблему, але окремі складові (мета, завдання, очікувані результати або опис методів) подані неповно або поверхово; наукове обґрунтування має окремі неточності або недостатню глибину; структура загалом логічна, проте окремі розділи слабо пов'язані між собою; літературні джерела наведені частково або не всі правильно оформлені; використані методики не завжди відповідають заявленій меті; загальний зміст і практична цінність програми збережені, але потребують доопрацювання.
Мінімальний (достатній) бал (задовільно) 6	Програма лише частково відповідає заявленій проблемі; мета і завдання сформульовані нечітко або відсутні; теоретичне обґрунтування поверхове; структура фрагментарна, відсутня логіка переходів; методичний інструментарій описаний формально або без пояснення доцільності; літературні джерела відсутні чи оформлені з порушеннями; практичні заходи обмежені або не відповідають цільовій аудиторії; оформлення має численні недоліки, що ускладнюють сприйняття.

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання таких завдань – 2 теоретичних і практичне. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання, кожне завдання оцінюється максимально 5 балів, загальна максимальна сума балів становить 15.

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання	3	4	5
Теоретичне питання	3	4	5
Практичне завдання	3	4	5
Всього балів	9	-	15

Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (9 балів) та максимального (15 балів), знаходиться в межах 10-14 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Таблиця - Критерії оцінювання контрольної роботи здобувачів заочної форми навчання

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений критерій оцінювання контрольної роботи здобувачів заочної форми навчання
Відмінно (високий) 5	Зміст питань розкрито повно і грамотно, правильно використано понятійний апарат; логічний виклад відповіді державною мовою; проявлено творчий підхід та самостійне мислення. Дотримані всі вимоги оформлення контрольної роботи. При написанні допущено дві-три несуттєві похибки.
Добре (середній)	Зміст питань розкрито повно. Показано володіння понятійним апаратом і фаховою термінологією; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі питань можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання тощо.

4	Відповідь будується на основі самостійного мислення. Дотримані не всі вимоги оформлення контрольної роботи. Допущено дві-три несуттєві помилки.
Задовільно (достатній) 3	Зміст питань розкрито неповно. Виявлено знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією. Відповідь будується на рівні репродуктивного мислення, слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді. Не дотримано вимог оформлення контрольної роботи.
Незадовільно (недостатній) 2	Зміст питань не розкрито. Виявлено розрізнені, безсистемні знання, допущені суттєві помилки у визначенні понять, перекручено їх зміст, виклад матеріалу хаотичний. Не дотримано вимог оформлення контрольної роботи.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного (в т.ч. у тестовій формі), так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	24		40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми навчання (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	8	12	15
Теоретичне питання № 2	8	12	15
Практичне завдання	14	17	20
Разом:	30		50

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

9. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Сутність спеціальної психології.
2. Концепції та теорії інвалідизації.
3. Історія становлення спеціальної психології.
4. Предмет та задачі спеціальної психології.
5. Взаємозв'язок спеціальної психології з іншими галузями психології.
6. Взаємозв'язок спеціальної психології з іншими науками.
7. Принципи спеціальної психології.
8. Методи спеціальної психології.
9. Чинники порушень в психічному розвитку.
10. Класифікація порушень психічного розвитку.
11. Онтогенез та дизонтогенез.
12. Сутність феномену порушення розвитку.
13. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність.
14. Структура порушення розвитку.
15. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки.
16. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку.
17. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії спеціальної психології.
18. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку.
19. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку.
20. Загальна характеристика дизонтогеній за типом ретардації.
21. Олігофренія та її класифікація за етіологією.
22. Чинники виникнення розумової відсталості.
23. Ступені розумової відсталості.

24. Класифікація психічного недорозвитку.
25. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей.
26. Затримка психічного розвитку.
27. Чинники виникнення ЗПР.
28. Класифікація дітей з ЗПР.
29. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ЗПР.
30. Сутність сурдопсихології, предмет та задачі.
31. Чинники порушень слуху.
32. Класифікація порушень слуху.
33. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями слуху.
34. Тифлопсихологія – предмет та задачі.
35. Чинники порушення зору.
36. Класифікація порушень зору.
37. Загальна характеристика особливостей психічного розвитку дітей з порушеннями зору.
38. Логопсихологія – предмет та задачі.
39. Чинники первинних мовних порушень.
40. Класифікація мовних порушень.
41. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення.
42. Порушення опорно-рухової сфери – дитячий церебральний параліч (ДЦП).
43. Чинники виникнення ДЦП. Форми ДЦП.
44. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ДЦП.
45. Загальна характеристика поняття аутизму.
46. Класифікація розладів аутичного спектру.
47. Базові діагностичні критерії аутизму.
48. Основні положення про аутизм.
49. Характеристика особистості дитини з аутизмом.
50. Загальний огляд проблеми диференційної діагностики.
51. Методичні засади діагностично-корекційно-розвивальної роботи.
52. Методи та методики діагностики дітей різних категорій з особливостями психофізичного розвитку.
53. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.
54. Суб'єкти впливу корекційно-розвивальної роботи.
55. Професійно важливі якості психолога для роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.
56. Порядок прийому дітей до спеціальних дошкільних навчальних закладів.
57. Основні міжнародні документи в галузі прав осіб з порушеннями психофізичного розвитку.
58. Закони України про право на освіту дітей з особливими потребами.
59. Нормативно-правові акти, які регламентують інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.
60. Структура спеціальної освіти в Україні.
61. Характеристика закладів для дітей раннього і дошкільного віку з психофізичними порушеннями.
62. Стан спеціального навчання та інтегрування дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітній простір України.
63. Особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні.
64. Особливості взаємостосунків в сім'ях з дітьми з особливими освітніми потребами.
65. Формування готовності психолога до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

10. Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Спеціальна психологія» забезпечений необхідними навчально-методичними матеріалами, що розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Освітній компонент «Спеціальна психологія». URL: <https://msn.khmn.edu.ua/course/view.php?id=6798>

2. Спеціальна психологія: методичні рекомендації до вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності С4 «Психологія» / Руденок А. І., Попелюшко Р.П., Петяк О. В., Гаврилькевич В.К. Хмельницький ХНУ, 2025. 60 с.

3. Основи дефектології та патопсихології : методичні вказівки до вивчення дисципліни для студентів спеціальностей «Психологія» та «Соціальна робота» / Р. П. Попелюшко. Хмельницький : ХНУ, 2019. 97 с.

11. Рекомендована література

Основна:

1. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі / навчально-методичний посібник /авт.: Н. Ярмола, Л. Коваль-Бардаш, Н. Компанець, Н. Квітка, А. Лапін. К.: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.

2. Кобильченко В.В., Омельченко І.М. Спеціальна психологія : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2020. 224 с.

3. Кушнір Ю. В., Оверчук В.А., Шпортун О.М. Вікова та спеціальна психологія: навчальний посібник. Вінниця: Центр оперативного друку «Документ Принт»., 2020. 384 с.

4. Недозим І. В. Учні початкових класів із розладами аутистичного спектра: навчання та розвиток : навчально-методичний посібник / І. В. Недозим. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 96 с.

5. Соціалізація молоді з особливими освітніми потребами: кращі практики: метод. посіб. / Базиленко А., Таланчук І., Давиденко Г. та ін.; за загальною редакцією А. Базиленко. К.: Талком, 2020. 128 с.

Додаткова:

6. Андрейко Б.В., Біль А.Р. Психологічні особливості міжособистісного спілкування дітей дошкільного віку з гіперактивним розладом з дефіцитом уваги /Андрейко Б.В., Біль А.Р. // Науковий журнал причорноморського науково-дослідницького інституту економіки та інновацій. м. Херсон, 2020. Вип. 21. Т.2. 237 с.

7. Андрейко Б. В., Гриневич Х. П. Особливості розвитку емоційної сфери у дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку. *Науковий журнал причорноморського науково-дослідницького інституту економіки та інновацій*. Херсон, 2020. Випуск №23, Том. 1. 227 с.

8. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі : навч.-метод. посіб. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.

9. Компанець Н. М. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ : навч.-метод. посіб. / Н. М. Компанець, І. В. Луценко, Л. В. Коваль. Київ : Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.

10. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.

11. Луценко І. Розробляємо індивідуальну програму розвитку: крок за кроком / І.Луценко, Н.Слободянюк // Заступник директора школи. 2016. - № 6. С. 24 – 33.

12. Нагорна О. Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами: навчально-методичний посібник / О. Б. Нагорна. Рівне, 2016. 141 с.

13. Підтримай себе – підтримай дитину: путівник для батьків дітей з особливими потребами / Методичні матеріали / Авторський колектив проекту «Інклюзивна освіта: крок за кроком», К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 34 с.

14. Права людини: знати, щоб захищати. Що треба знати про захист прав дітей з інвалідністю: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 52 с.

15. Руденок, А. І., Ільницька, І. Є. Особливості стосунків в сім'ях з дітьми з розладами аутистичного спектру. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2022. 3.с. 71-75. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.3.14>

16. Руденок А.І., Петяк О.В., Хоманець М.В. Програма виховання моральної самосвідомості підлітків із затримкою психічного розвитку. Вчені записки ТНУ. Серія: Психологія. Том 34 (73). № 5, 2023. С.73-78 DOI <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2023.5/13>

17. Руденок А., Рудик Г. Тривожність та її прояви у батьків дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни. Psychology Travelogs. 2024. 3. С.197–209. <https://doi.org/10.31891/PT-2024-3-19>

18. Соціальна і життєва практика дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах навчально-реабілітаційних центрів: Практико-орієнтований посібник / За ред. канд. істор. Наук І.Г. Єрмакова, канд. психол. Наук К.С. Тороп, канд. пед. наук К.В. Рейди. Дніпро: "Інновація", 2018. 385 с.

19. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. [2-ге вид., доп.]. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.

20. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с.

21. Ярмола, Н. А., Тороп, К. С. Системоутворювальна роль компетентностей в організації навчального процесу для дітей з особливими потребами/ Ярмола, Н. А., Тороп, К. С.//Вид-во НПУ ім. МП Драгоманова. 2021. № 40. С. 99-106

22. Шеремет А., Руденок А., Бездітна Л. Адаптація дітей ВПО з особливими освітніми та соціальними потребами в умовах нового середовища. Psychology Travelogs. 2024. 4. 275–282. <https://doi.org/10.31891/PT-2024-4-26>

12. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://library.khmnu.edu.ua/>.

2. Інституційний репозитарій ХНУ. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.

3. Модульне середовище для навчання. [Електронний ресурс]. – Доступ до ресурсу: <https://msn.khmnu.edu.ua/>.

Неформальна освіта: Діти з ООП. Доступ до ресурсу: <https://vseosvita.ua/webinar?s=%D0%9E%D0%9E%D0%9F>

Каталог курсів підвищення кваліфікації з напрямку «Особи з особливими освітніми потребами» Доступ до ресурсу: <https://ipro.com.ua/category/inkluzia/>

13. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальновживаних програм і операційних систем.